

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΜΕΣΟΓΑΙΑΣ & ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ

Πρωτ. 1109

Άριθμ. Διεκπ. 2597

Σπάτα, 13 Νοεμβρίου 2020

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 166η

ΘΕΜΑ: «*Σκέψεις ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ Ἁγίου Σαρανταῆμερου*»

Πρὸς τὸν εὐσεβῆ λαὸ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως

Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, «ὁ Χριστὸς ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν», παρὼν καὶ ἐνεργῶν.

Ἦδη φθάσαμε στὸ Ἅγιο Σαρανταῆμερο, δηλαδή στὴν περίοδο τῆς νηστείας τῶν Χριστουγέννων, τῆς προετοιμασίας μας γιὰ τὸν ἑορτασμὸ τοῦ μεγάλου γεγονότος τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως. Κάθε χρόνο εἴχαμε τὴν εὐκαιρία τέτοιες μέρες μέσα ἀπὸ ἀκολουθίες, συνάξεις, ποικίλες κοινωνικὲς καὶ φιλανθρωπικὲς δράσεις νὰ βοηθήσουμε τὴν ψυχὴ μας νὰ προετοιμαστεῖ πνευματικὰ γιὰ τὴν ὑποδοχὴ τοῦ Κυρίου στὶς καρδιές μας.

Φέτος οἱ ἐξωτερικὲς συνθῆκες εἶναι πολὺ διαφορετικὲς. Στὸν ὀρίζοντα διαφαίνονται τὰ μαῦρα σύννεφα τῆς πανδημίας. Γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ ἐμποδιζόμαστε ἀπὸ τὴν ἐλεύθερη συμμετοχὴ μας στὴν ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ καὶ λατρεία, διαρκῶς λαμβάνονται περισσότερα περιοριστικὰ μέτρα, βομβαρδιζόμαστε ἀνελέητα ἀπὸ

ἀπειλητικές καὶ ἐκφοβιστικές εἰδήσεις, τὸ δὲ ἐνδεχόμενον νὰ ἐπαναληφθεῖ τὰ Χριστούγεννα ἢ ἐμπειρία τοῦ Πάσχα καὶ τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς εἶναι ὄρατὸ καὶ προκαλεῖ φόβο καὶ ἀνησυχία στὶς καρδιές μας.

Χωρὶς ἀμφιβολία βρισκόμαστε ἐνώπιον μιᾶς πολὺ δύσκολης κατάστασεως, ποὺ βέβαια ἐπιβάλλει λήψη μέτρων προστασίας καὶ ιδιαίτερη προσοχή, δικαιολογεῖ δὲ ἀνησυχίες, καχυποψίες, ἐκνευρισμούς, διαφωνίες, λάθη. Αὐτὸ ποὺ ἐπιπλέον δυσκολεύει τὴν κατάσταση εἶναι ἡ κυκλοφορία ψευδῶν ἢ ἀμοιβαίως ἀντικρουομένων πληροφοριῶν, ἢ διασπορὰ ἀνακριβειῶν, οἱ ἐντάσεις, οἱ ὑπερβολές, οἱ ἀλληλοκατηγορίες.

Ποιὸς θὰ μπορούσε νὰ ἀμφισβητήσῃ ὅτι ἀρκετοὶ συνάνθρωποὶ μας ζοῦν κάτω ἀπὸ συνθηκῆς τεράστιας καὶ γενικευμένης πιέσεως; Ἄλλοι δίνουν ἕναν ἄνισο ἀγῶνα ἐπιβίωσης μέσα στὶς Μονάδες Ἐντατικῆς Θεραπείας καὶ τὰ νοσοκομεῖα, κάποιοι μὲ πολὺ ἐπώδυνο τρόπο χάνουν τὴ μάχη, γιατροὶ καὶ νοσηλευτὲς καταβάλλουν συχνὰ ὑπεράνθρωπες προσπάθειες, τὸ Ἐθνικὸ Σύστημα Ὑγείας ζορίζεται ὑπερβολικά, ὅλος ὁ κόσμος εἶναι ἀνάστατος, ἐπικρατεῖ ἕνας παγκόσμιος πανικὸς καὶ πρωτοφανῆς σύγχυση. Ἀκοῦμε νούμερα καὶ στατιστικές, πληροφοροῦμαστε γιὰ γνωστά μας ἢ ἐπιφανῆ πρόσωπα ὅτι ἔχουν ἀσθενήσει, οἱ εἰδήσεις ἀναφέρονται σὲ καμπύλες, προγνώσεις, ἀπειλητικὲς προεκτιμήσεις. Σκηνικὸ πρωτοφανὲς καὶ ἀσφυκτικὸ.

Ὅλη αὐτὴ ἡ πίεση πέφτει ἐπάνω μας καὶ ἄμεσα ἐπηρεάζει καὶ τὴν καθημερινότητα ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ κατάστασή μας. Ἄγχος καὶ ἀγωνία, ἀναστατώνουν τὴν ψυχὴ μας. Ὡς πιστοὶ, δείχνουμε ἀσφαλῶς κατανόηση, πειθαρχοῦμε στὰ μέτρα, κάποιοι ζοῦμε μέσα στὸ ἄμεσο περιβάλλον μας ἀντίστοιχα φαινόμενα, ἀλλὰ δὲν χάνουμε τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν εἰρήνη μας, παράλληλα ὅμως μᾶς λείπει ὁ ἐκκλησιασμὸς καὶ ἡ μετὰξὺ μας κοινωνία, μᾶς λυπεῖ πολὺ ἡ κοσμικὴ ἀντιμετώπιση τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἐπιβολὴ ὑπερβολικῶν μέτρων, περισσότερο δὲ ἡ αἴσθησις ὅτι ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ πίστις δὲν εἶναι πλέον σεβαστὲς ἢ τουλάχιστον ὀρθὰ κατανοητὲς, ὅπως στὸ παρελθὸν ἢ ὅπως ἐμεῖς τὸ ζοῦμε.

Τὸ νὰ μὴν ὑπάρχει ρητὴ πρόνοια γιὰ τὸ νὰ ἀνάψουμε ἕνα κεράκι ἢ νὰ προσκυνήσουμε ἀνεμπόδιστα στὸν ναὸ εἶναι ἂν μὴ τι ἄλλο ἀκατανόητο καὶ προσβλητικὸ γιὰ τὴ λογικὴ καὶ τὴν πίστις μας. Τὸ νὰ μᾶς προσάπτεται διαρκῶς ἡ κατηγορία, μάλιστα χωρὶς κανένα δεδομένο καὶ καμμία ἀφορμὴ, ὅτι ἡ συμμετοχὴ μας στὴ θεία κοινωνία θέτει σὲ κίνδυνο τὴ δημόσια ὑγεία εἶναι ἀσεβὲς καὶ ὑβριστικὸ. Τὸ νὰ ἀπαγορεύεται ἡ παρουσία 30 ἢ 40 ἀτόμων σὲ μεγάλους ναοὺς 800 καὶ 1000 τετραγωνικῶν εἶναι παράλογο καὶ προκλητικὸ, ἰδίως ἂν σκεφθεῖ κανεὶς ὅτι στὰ σαλόνια τῶν πλοίων ἢ μέσα στὰ ἀεροπλάνα συνταξιδεύει πολὺ μεγαλύ-

τερος ἀριθμὸς ἐπιβατῶν καὶ γιὰ ὥρες. Γιατί ἡ πίστη, ἡ Ἐκκλησία, ὁ Θεὸς νὰ ἀντιμετωπιζονται ἔτσι;

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, τὸ νὰ διαμαρτυρόμαστε μὲ φωνές, μὲ ἐκνευρισμοὺς καὶ ἐντάσεις, συχνὰ δὲ μὲ ἀπαράδεκτα ἐπιθετικὸ καὶ ἐλεγκτικὸ τρόπο οὔτε ἀποτέλεσμα φέρνει οὔτε καὶ χριστοπρεπές εἶναι. Ὅχι γιατί δὲν μπορεῖ νὰ γίνονται λάθη, ἀλλὰ γιατί συχνὰ τραυματίζονται οἱ μεταξύ μας σχέσεις, χάνεται ἡ ἐσωτερικὴ εἰρήνη καὶ ἀγριεύει ἡ ψυχὴ μας.

Ἡ ἐκδήλωση τῆς πίστεως καὶ ἡ λατρεία δὲν εἶναι δικαίωμα ποὺ διεκδικεῖ ὁ λαός, ἀλλὰ ἀδήριτη ἀνάγκη ποὺ ὀφείλει νὰ σέβεται ἡ κοσμικὴ πολιτεία καὶ νὰ προστατεύει ἡ Ἐκκλησία. Ἡ πίστη εἶναι ἡ ἀναπνοὴ τῆς ψυχῆς μας καὶ γι' αὐτὸ εἶναι πιὸ ἀναγκαῖα καὶ ἀπὸ τὴ λειτουργία τῶν πνευμόνων μας. Εἶμαι σίγουρος ὅτι ὑπῆρχαν πολλὰ περιθώρια νὰ δοθεῖ μιὰ ἀνάσα πρὸς τὸ σῶμα τῶν πιστῶν καὶ νὰ μὴν μᾶς ὑποχρεώσουν νὰ ἀσφυκτιοῦμε κάτω ἀπὸ τὴν αἴσθηση ἑνὸς ἀδικαιολόγητου διωγμοῦ.

Παρὰ ταῦτα αὐτὴ εἶναι ἡ κατάσταση καὶ δὲν μποροῦμε νὰ τὴν ἀλλάξουμε, τουλάχιστον σὲ αὐτὴ τὴ φάση. Πρέπει ὅμως κάπως νὰ τὴν διαχειριστοῦμε, προκειμένου μέσα ἀπὸ αὐτὰ τὰ δεδομένα νὰ *«καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ»* (Ἐφ. δ' 13) καὶ ἔτσι νὰ ἐργασθοῦμε τὸν ἁγιασμὸ καὶ τὴ σωτηρία μας.

Ἄς προσέξουμε, ἀδελφοί μου, τὴν κυριαρχία τοῦ φόβου στὶς καρδιές μας, τὸν κλονισμὸ τῆς πίστεως μας, ἀλλὰ καὶ τὶς ἐκρήξεις τοῦ θυμοῦ καὶ τὶς ἀντιπαλότητες, τὴν ἐπίρριψη εὐθυνῶν σὲ ἄλλους καὶ τὴν ἐξαίρεση τοῦ ἑαυτοῦ μας ἀπὸ αὐτές. Ὁ κίνδυνος νὰ ἀγριέψει ἡ ψυχὴ μας μὲ αὐτονομημένες διεκδικήσεις ἢ νὰ κτίσουμε ἐγωιστικὴ αὐτοπεποίθηση γιὰ τὶς ἀντιλήψεις μας ἢ νὰ ἐκφυλισθοῦμε ἀπὸ πιστοὶ στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ σὲ ὀπαδοὺς καὶ ὑποστηρικτὲς ἀπόψεων ἢ νὰ διχασθοῦμε καὶ νὰ χάσουμε τὴν ἀδελφοσύνη ἢ νὰ γκρεμισθεῖ μέσα μας ἡ ἐμπιστοσύνη μας στὴν ὑπεύθυνη Ἐκκλησία δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητος.

Τώρα δὲν εἶναι καιρὸς γιὰ τέτοιες ἀντιδράσεις. Ἄς κρατήσουμε τὸν ἐνθουσιασμὸ μας γιὰ ἀργότερα. Φαίνεται πὼς ἔρχονται πολὺ δυσκολότερες μέρες, μέρες πραγματικοῦ διωγμοῦ, διωγμοῦ ποὺ μόνοι μας δὲν θὰ μπορέσουμε νὰ τὸν ἀντιμετωπίσουμε, ἀλλὰ ὡς ἐνωμένη Ἐκκλησία θὰ κληθοῦμε νὰ ὁμολογήσουμε. Αὐτὴ θὰ μᾶς καλέσει ὄχι σε διαμαρτυρία ἀλλὰ σὲ ἥρωικὴ ὁμολογία καὶ μαρτυρία.

Αυτό που τώρα μᾶς χρειάζεται είναι κάτι πολύ δυσκολότερο και πολύ βαθύτερο και ἀληθινότερο: είναι ἡ μετάνοιά μας, ἡ σπουδὴ τῆς συντριβῆς, ἡ στροφὴ στὸν ἑαυτὸ μας, ἡ ἐσωτερικὴ ζωὴ, ἡ προσευχή, ἡ καλλιέργεια τῶν ἀρετῶν, ἡ ὑπομονή. Καὶ γι' αὐτὰ βοηθοῦν πολὺ οἱ παροῦσες συνθῆκες. Εὐκαιρία νὰ μάθουμε νὰ ζοῦμε μέσα στὸ καταφύγιο τοῦ ἐσωτερικοῦ μας ἀνθρώπου, στὶς κατακόμβες τῆς μυστικῆς ζωῆς, στὸ «ταμιεῖον» τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

«Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης» (Λουκ. ιγ' 24). Μήπως αὐτὴ ἡ στενὴ πύλη δὲν εἶναι ἡ διαμαρτυρίες γιὰ τὰ δικαιωμάτα μας, ἀλλὰ τὸ πέρασμα στὴν συνήθως ἄγνωστη σὲ μᾶς ἀλήθεια μας, στὴν «βαθεῖαν καρδίαν» (Ψαλμ. ξγ' 7) μας, στὸν «ἔσωθεν ἄνθρωπον» (Β' Κορ. δ' 16); Αὐτὸ δὲν ἐξαρτᾶται οὔτε ἀπὸ τὴν Κύβερνηση οὔτε ἀπὸ τὴ Σύνοδο· ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ πνευματικὸ φιλότιμό μας.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, ἂς προσέξουμε καὶ τὸν ἐφησυχασμὸ καὶ τὴν ἀδιαφορία, τὴ δειλία καὶ τὴν πλαδαρότητα, ἢ τὴ συνήθεια στὸν συμβιβασμένο τρόπο ζωῆς καὶ τὴ νωχέλεια ποὺ μπορεῖ νὰ δημιουργήσουν τὰ περιοριστικὰ μέτρα. Ἄν κρυώσει ἡ ψυχὴ μας, ἂν χάσουμε τὸ ἀγωνιστικὸ μας φρόνημα καὶ ἂν ὁ φόβος καὶ ἡ ραθυμία πνίξουν τὸν ζῆλο καὶ τὴν ὁμολογία, τότε πάλι θὰ χάσουμε τὴν ἐπαφὴ μας μὲ τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ. «Γρηγορεῖτε λοιπὸν καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν» (Ματθ. κστ' 41).

Τὰ Χριστούγεννα ἔρχονται. Ἡ κένωση τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ μας εἶναι μπροστά καὶ κοντά μας. Αὐτὸ ποὺ χρειάζεται γιὰ νὰ τὴν ἀναγνωρίσουμε εἶναι κάτι νὰ κάνουμε καὶ γιὰ τὴ δικὴ μας κένωση.

Εὐχομαι σὲ ὅλους καλὸ καὶ καρποφόρο Σαρανταήμερο.

Μετὰ πατρικῶν εὐχῶν,

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Μεσογαίας & Λαυρεωτικῆς Νικόλαος